

Մեր Վարդապետը

Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսի նախորդ հատորի շնորհանդէսէն ութ օր առաջ վախճանեցաւ Հանդէսի խմբագրապետ Հայր Անդրանիկ ծայրագոյն վարդապետ Կռանեանը:

Հայկական էթիմենիզմի իսկական օրինակ մըն էր մեր խմբագրակազմը, որուն շարժիչ ուժը Հայր Անդրանիկն էր, կամ պարզապէս՝ **վարդապետը**, բառին բազմաբովանդակ նշանակութեամբ եւ խորհուրդով:

Բնատրութեամբ եւ վերաբերմունքով՝ հեզ, իսկ համոզումներով՝ կրքոտ, սկզբունքներուն մէջ՝ հաստատակամ, սակայն ուրիշին կարծիքին հանդէպ՝ ուշադիր, գիտելիքներն ու զարգացումը՝ լայնածիր, բայց խօսքը՝ կոտ ու անշպար, ամբողջական ուսուցիչ էր ան, առանց ուսուցանելու յաւակնութեան, առաջնորդ էր՝ առանց մեծամտութեան, մասնագէտ՝ առանց յոխորտանքի, մտաւորական էր՝ անընդհատ վերանորոգուող:

Իր հոգեւորականի կոչումն էր արդեօք որ զինք վերածած էր համեստութեան տիպարի, թէ՛ իր անձն էր, որ այդ առաքինութիւնը դարձուցած էր զարդ՝ իր կոչումին, չենք գիտեր: Սակայն երբ կարդանք անոր համառօտ կենսագրութիւնը, կը տեսնենք իր վաստակին ահագնութիւնը՝ բազմաթիւ մարզերու մէջ դրսեւորուած:

Խմբագրական կազմի ժողովները մտաւորական խրախճանքներ էին մեզի համար: Գիտելիքէ եւ կարծիքէ անդին՝ Հայր Կռանեան էութիւն, հոգի փոխանցող անձնատրութիւն էր: Բարեհամբոյր ժպիտով արտայայտուած անսքող *հիւմոր* մը, մերթ մեղմ, ի հարկին՝ ձաղկող, նկատողութիւն մը՝ հարցումի տեսքով, լուսաբանութեան պահանջ՝ միտքի ու խօսքի յստակութեան ի խնդիր, բառերուն հետ ուշադրութեամբ, երկիւղածութեամբ վարուելու կոչ, ընթերցողը յարգելու պահանջ են.: Ահա՛ այն յարաբերութիւնը զոր վարդապետը հաստատած էր իր գլխատրած կազմին հետ:

Հոգեւորականի, ինքնուրոյն մտաւորականի, գիտնականի, հայրենասէրի եւ տեսլապաշտ մարդու հաւաքական կերպար մըն էր հայր Կոստեան, եւ իր անձին մէջ միաւորուած այդ յատկանիշերէն իրաքանչիւրը ունէր իր ցայտուն դրսեւորումը, որոնցմով ինք կրցաւ կենդանի օրինակ ըլլալ ծառայութեան ու առաջնորդութեան, բարձրագոյն արժանիքներու եւ համեստութեան, յարգանք պարտադրելու բայց եւ յարգելու:

Տարիքն ու վաստակը որքան աւելցան, նոյնքան աճեցաւ երիտասարդները քաջալերելու, յառաջ մղելու, յարգելու առաքինութիւնը իր մէջ: Մեր վարդապետը չեղաւ այն երէց մտաւորականներէն, որոնք վերէն կը դիտեն երիտասարդներուն ջանքերը եւ քամահրանքով կը վերաբերին անոնց ճիգերուն: Այս էր պատճառը, որ խորագոյն յարգանք վայելեց ան զինք շրջապատող երիտասարդներէն, թէ՛ Հայկազեան Համալսարանի շրջապատէն ներս, եւ թէ՛ այլուր: Անոր քաջալերանքով էր, որ Հանդէսը իր էջերը բացաւ երիտասարդ գիտնականներու, տեղ տուաւ անոնց առաջին յօդուածներուն, ի հարկին կատարելով սրբագրութիւններ եւ նկատողութիւններ:

Հայր Անդրանիկ Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսի գլխաւոր խմբագրի պաշտօնը ստանձնեց, երբ քաղաքացիական պատերազմին պատճառով Հանդէսը վեց տարի դադրած էր հրատարակուելէ: Ան հաւաքեց իր շուրջ անհրաժեշտ խումբը, ժամանակի ընթացքին համալրեց երիտասարդ ուժերով եւ ապահովեց անոր անխափան հրատարակութիւնը 2011էն սկսեալ: Իր խմբագրութեան օրերուն ուռճացաւ Հանդէսի բովանդակութիւնը, ընդլայնեցաւ գրողներուն աշխարհագրական ծիրը, Հայաստանէն եւ Սփիւռքէն նոր անուններ յայտնուեցան հիներուն կողքին, լոյս ընծայուեցան յատուկ հատորներ, հայրենիքի մէջ կազմակերպուեցան շնորհանդէսներ *...: Միով բանիւ, Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսը վարդապետին օրերուն դարձաւ Սփիւռքի եւ Հայաստանի մէջ փնտռուած հայագիտական հրատարակութիւն:

Հանդէսի Լ2. հատորի շնրհանդէսին, վարդապետը կատարած է հետեւեալ հաստատումը. «Մարդ էակին կեանքը կը

կանգնի հաւատքի եւ համոզումներու վրայ: Մարդիկ կը ստեղծեն այն, ինչին կը հաւատան. իսկ բանի մը հաւատալու լաւագոյն ձեւը՝ զայն ապրիլն է»: Վարդապետը ապրեցաւ, հաւատաց ու ստեղծեց խորունկ հաւատքով ու տոկուն համոզումներով եւ այդպիսով Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսին համար եղաւ օրինութիւն, զօրութեան երաշխիք: Հայկազեանի եւ մանաւանդ այս հրատարակութեան պատմութեան մէջ անջնջելի ոսկեայ գիրերով քանդակուած պիտի մնայ հայր Անդրանիկին անունը:

Յարգա՛նք մեր վարդապետին վաստակին եւ լո՛յս՝ անոր յիշատակին:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ

Անդրանիկ Տազէսեան

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

Արտա Էքմէքճի (ի պաշտօնէ), Նանօր Գարակէօզեան-Արշալոյս Թովալեան, Արմէն Իփնէշլեան

ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒ ՄԱՐՄԻՆ

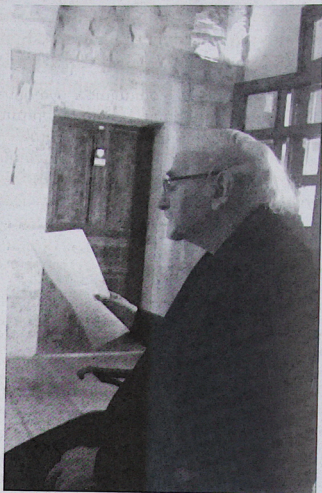
Սիլվիա Աճէմեան, Ժիրայր Դանիէլեան, Երուանդ Երկանեան, Հրանուշ Խառատեան, Մուրատ Հասրաթեան, Հրաչ Զիլինկիրեան, Մկրտիչ Պուլտուքեան, Սեդա Տատոյեան, Սուզըն Փեթի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՀՀՀ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՑԻՉ՝

Արծուի Բախչիսեան

Հայր Անդրանիկ Ծ. Վրդ. Կոանեան¹

Հայ կաթողիկէ Զմմառու միաբանութեան անդամ, Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսի պատասխանատու խմբագիր, հայագէտ, ծիսագէտ, բառարանագիր, թատերագիր, հրապարակագիր եւ խմբագիր, հայր Անդրանիկ ծայրագոյն վարդապետ Կոանեան, աւելի քան վաթսունամեայ ծառայութենէ ետք ի Տէր հանգաւ 27 Սեպտեմբեր 2017ին Զմմառոյ մէջ: Յուղարկաւորութեան եւ թաղման կարգը կատարուեցաւ 30 Սեպտեմբերին:

Հայր Կոանեան ծնած է Պէյրութ, 20 Յունուար 1929ին, կեսարացի առաքելական ընտանիքի մէջ: Շատ կանուխէն կորսնցուցած է հայրը, եւ քրոջ հետ (յետագային Անարատ յղութեան հայ քոյրերու միանձնուհի քոյր Յասմիկ) մեծցած է մօր ու մեծմօր խնամքին ներքոյ, Պուրծ Համուտի աղքատիկ թաղերուն մէջ:

Ուսման հետամուտ՝ մեծմայրը պատանի Անդրանիկին քայլերը կ'ուղղէ Յիսուսեան Հայրերու Ս. Գրիգոր Լուսատրիչ Ճեմարանը: Իր մէջ զգալով քահանայական կոչում, Հ. Անդրանիկ 1941ին կը փոխադրուի Զմմառու դպրեվանք, 1947ին կը մեկնի Հռոմ՝ Քահանայապետական Լեոնեան հայ վարժարան, ուր կը շարունակէ ուսումը իտալական լիսէի մը, ապա՝ Յիսուսեան Հայրերու Պապական Գրիգորեան Համալսարանին մէջ, ուրկէ 1954ին շրջանաւարտ կ'ըլլայ իբրեւ փիլիսոփայութեան եւ աստուածաբանութեան վկայեալ: Հա-

մալսարանին մէջ կը հետեւի նաեւ ընկերային հարցերու, նկարագրաբանութեան, գեղարուեստի պատմութեան դասընթացքներու:

8 Դեկտեմբեր 1954ին կը ձեռնադրուի կուսակրօն քահանայ, կը դառնայ Զմմառու Արծիւեան Պատրիարքական Միաբանութեան անդամ: Հովուական առաքելութեամբ ծառայած է Նոր Զուղա եւ Թեհրան (1956—59) ինչպէս նաեւ Դամասկոս (1959—65): Զոյգ գաղութներուն մէջ ծաւալած է մշակութային բեղուն գործունէութիւն. հիմնած է «Աւարայր» երիտասարդական միութիւնը (Իրան), «Հայ Քնար» երգչախումբը (Դամասկոս):

1965ին վերադառնալով Լիբանան, ծաւալած է հոգեւորական, հրապարակագրական, մշակութային եւ մանկավարժական բազմազան ու վաստակաշատ գործունէութիւն: 1965—68 եղած է Զմմառու դպրեվանքի ուսումնապետ, դասախօս եւ գրադարանապետ: Իր ջանքերով կազմակերպուած են մատենադարանի ու թանգարանի աշխատանքները: 1968ին Պէյրութի մէջ, Յովհաննէս Ֆարաճեանի եւ այլոց հետ հիմնած է «Հայ Կաթողիկէ Ակումբ» մշակութային խմբակցութիւնը: Կռանեան վարդապետ հիմնադիրն ու հոգեւոր վարիչը եղած է Հայ Կաթողիկէ Միութեան (1972) եւ Հայ Կաթողիկէ Պատանեկան Միութեան (1985): Հիմնադիրներէն է նաեւ «Դանիէլ Վարուժան» ուսանողական միութեան: Իր ջանքերով, 1979ին վերակառուցուած է «Արարատեան» սրահը: 1972—75 եղած է խմբավար Պէյրութի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ-Ս. Եղիա աթոռանիստ եկեղեցիին բազմաձայն երգչախումբին: 1976ին փոխադրուած է Աշրաֆիէի Ս. Անետման եկեղեցի, վարած է «Կիլիկիա» երգչախումբը:

2001ին արժանացած է ծայրագոյն վարդապետի աստիճանին: 2001—11 եղած է Զալքայի Ս. Խաչ եկեղեցիի ժողովրդապետ: Հանգստեան կոչուելով, փոխադրուած է Զմմառ, մաս կազմած պատրիարքական կղերի վարչութեան, ձեռնարկած Զմմառու մատենադարանի վերադասաւորումի աշխատանքներուն մէջ:

Հայր Անդրանիկի վաստակը յատկանշական է նաեւ լիբանանահայ մամուլի պատմութեան մէջ: 1969—75՝ կարգ մը համախոհներու հետ հիմնադրած ու խմբագրած է *Երիտասարդ Հայը*, որ դարձած է ազատախոհ ու անկախ մտածողութեան տէր անհատներու խօսնակը: 1973ին ստանձնած է հայ կաթողիկէ պաշտօնաթերթ *Մասիս*ի խմբագրութիւնը, զոր ձեռնհասօրէն վարած է մինչեւ 2013 (որոշ պարտադիր դադարներով): 2012—17 եղած է Զմմառու Միաբանութեան *Զուարթնոց* տարեգիրքի պատասխանատու խմբագիր:

Դասաւանդած է ՀԲԸՄի Յովակիմեան-Մանուկեան վարժարանէն ներս (1969—72), դասախօս եղած է ՀԲԸՄ Հիւսիսեան Հայագիտական Հիմնարկին (1965—72), Սէն ժոզէֆ Համալսարանի Արեւելեան Դպրոցեանց Հայագիտական Ամբիոնին (1973), Քասիքի Ս. Հոգի Համալսարանի Ծիսագիտական Ամբիոնին (1988—2011) եւ Հայկազեան Համալսարանի Հայագիտական Ամբիոնին (1969—2011) մէջ։ Այս հաստատութիւններուն մէջ առաւելաբար դասաւանդած է գրաբար, հայ մատենագրութիւն, հայ երաժշտութեան պատմութիւն, հայ եկեղեցոյ պատմութիւն եւ հայ ծիսագիտութիւն։ Դասախօսական-մանկավարժական գործունէութեան ծիրէն ներս պատրաստած եւ հրատարակած է նաեւ գրաբարի դասագիրք։ Անտիպ կը մնան իր *Հայ Մատենագրութիւն*, *Հայ երաժշտութեան Պատմութիւն* եւ *La Liturgie Arménienne* դասագիրքերը։

Յիշատակելի են միջազգային գիտաժողովներու իր գեկուցումները, ինչպէս.- «La Vierge, Ste Mère de la Merveilleuse Lumière», (Լեհաստան, 1996), «La Monachisme Arménien» (Իտալիա, 1997), «Pertinence Actuelle du S. Grégoire de Narek» (Իտալիա, 2007), «La Liturgie et S. Grégoire de Narek», (Լիբանան, 2009)։

Հայր Անդրանիկ հեղինակած է բազմաթնոյթ գիրքեր։

Թատերախաղեր.- 1) *Նուարդը (Թատերախաղ)*, Հրտ. ԹՄՄ, թերթօն Զարթօնքի թիւ 60; Պէյրութ, Տպ. Զարթօնք, 1966, 43 էջ, 2) *Միայն Լուսնով Կայ Հայոց Փրկութիւն. Թատերախաղ երեք Արար, Պէյրութ, Տպ. Արամազդ, 1977, 68 էջ, 3) Պէյրք Զունինք Քեզի եւ Մօր Մը երազները*, Մխիթարեան Մատենաշար թիւ 22, Վիեննա, Տպ. Մխիթարեան, 1988, 40 էջ, 4) *Մարգպանը. 4 Արար, Պէյրութ, Տպ. Փոմիկրավիւր, 2015, 123 էջ։*

Բառարաններ.- *Գործնական Բառարան Հայերէն Լեզուի*, Հրտ. Շիրակ, Պէյրութ, Տպ. Շիրակ, 1970, 512 էջ։ Հայերէնի այս բառարանը, երբեմն փոխուած վերնագիրով եւ բարեփոխուած բովանդակութեամբ, (բաժիններու յաւելում են.) հրատարակուած է 1982ին, 1983ին, 1987ին, 1995ին, 1998ին՝ 524-768 էջի սահմաններուն մէջ։

Դասագիրքեր.- 1) *Գրաբար (Քերականութիւն եւ Հրահանգ, Ոճաբանութիւն, Հարընտիրք)*, Պէյրութ, Տպ. Շիրակ, 1968, 189 էջ, (Բ. տիպ., 1984), 2) *Խօսէ Ինծի Հայ եկեղեցիի Մասին, Ա. Գիրք* (88 էջ), Բ. Գիրք (88 էջ), Գ. Գիրք (80 էջ), Պէյրութ, Տպ. Փոմիկրավիւր, 2012։

Եկեղեցագիտական, Ծիսագիտական.- 1) *Հայ Ծիսական Պաշտամունքը*, Պէյրութ, Տպ. Սիփան, 2001, 375 էջ, 2) *Խօսէ Ինծի*

Հայ եկեղեցիի Մասին, մատենաշար Արծիւեան թիւ Ա., Պէյրութ, Տպ. Փոմիկրավիւր, 2011, 287 էջ, (Բ. տիպ.՝ 2013):

Եկեղեցական-տեղեկատուական.- 1) *Զմմառի Ազգային Թանգարանը*, Պէյրութ, Տպ. Մշակ, 1966, 2) *Երկու Դար Անց*, 1966, 3) *Զմմառը Դարերու Ընթացքին*, եռալեզու (հայերէն, արաբերէն, ֆրանսերէն), Պէյրութ, Տպ. METPA, [1979], [48 էջ], 4) *250 Ամեակ Հայ Կաթողիկէ Պապրիարքութեան Վերահաստատման (1712-1993)*, եռալեզու (հայերէն, արաբերէն, ֆրանսերէն), Պէյրութ, Տպ. METPA, 1993, [44 էջ], 5) *Յուշամատեն Դամասկոսի Հայ Կաթողիկէ Միութեան, 1994 – 1995, 50-ամեակ*, Պէյրութ, Տպ. Էտվան, 1994, 77 էջ, 6) *Գրիգոր-Պետրոս ԺԵ. Աղաճանեան Կաթողիկոս Պապրիարք*, Պէյրութ, Տպ. METPA, 1995, 6) *Ներքին Կանոնագիր ՀԿՄ-ի Պապանեկան Միութեան*, Պէյրութ, Տպ. EDVA, 1995 71 (+16) էջ:

Հրապարակագրական.- 1) *Անապահով Օրեր*, Պէյրութ, Տպ. Սիփան, 1999, 471 էջ: Անկէ ընտրանի մը թարգմանաբար հրատարակուած է արաբերէն, 2007ին:

Խոհագրութիւններ.- 1) *Լուսարձակդ Բաց Վրաս... Մարդեղութեան 2000 ամեակին*, Պէյրութ, Տպ. Սիփան, 2000, 360 էջ (արեւելահայերէնը՝ Հայաստան, 2006ին), 2) *Խոկամ*, 2010, 108 էջ: *Մորմոքիմ*, 2012, 143 էջ, 3) *Ողբամ եւ Ծիծաղիմ*, 2013, 126 էջ, 4) *Խորհիմ*, 2013, 175 էջ, 5) *Սերմանեմ*, 2013, 255 էջ, 6) *Յուշեր եւ Փուշեր 1994-2014*, 2014, 127 էջ, 7) *Գրե՛մ, Թէ Չգրեմ*, 2014, 196 էջ, 8) *Բարի՛ Լոյս, Մարդիկ*, 2014, 9) *Դէմ Առ Դէմ*, 2016, 111 էջ, 10) *Ճրագդ Վառ Պահէ*, 2017, 160 էջ (թուրք Պէյրութ, Տպ. Փոմիկրավիւր):

Թարգմանութիւններ.- 1) *Համառօտ Քրիստոնէական Կաթողիկէ եկեղեցոյ*, Copyright Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2016, 318 էջ, 2) Եղբայր Եսսենթ Սիմոն, *Մարտին Հերոս Քաղաք, Իգնատիոս Մալոյեան Նահապակ Եպիսկոպոս*, Հրտ. Maison Naaman pour la Culture, Ճիւնի, Տպ. St. Paul, 1991, 210 էջ:

Առանձնատիպ յօդուածներ եւ դասախօսութիւններ.- *Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսի* հրատարակութիւններ՝ «Շտապնդեմ Ղանիէլեան Նշանագրերը (ԺԱ., ԺԲ. հատորներ, ընդհ. 23 էջ), «Բառերուն Միւս Երեսը» (ԺԳ.-ԺԹ. եւ ԻԵ. Հատորներ, ընդհ. 234 էջ), Քապիքի Ս. Հոգի Համալսարանի հրատարակութիւններ եւ/կամ դասախօսութիւններ՝ “L’Eglise Arménienne Ferment de la Vie Liturgique au Sein du Peuple Arménien” (1993), “La Divine Liturgie Arménienne” (1994), “Le Culte des Martyrs dans la Liturgie

Արմենիէն» (1995), «Լէ Տաքրամենտաւ ըս լիւրցի Արմենիէն» (1997), «Լ'Անփոր ըս լիւրցի Արմենիէն» (1997), «Լ'Էսփրի Տայն ըս լիւրցի Արմենիէն» (1998), «Դիւ լէ Քէր ըս լիւրցի Արմենիէն» (2000), «Լէ Տ. Էսփրի Է լիւրցի Տաքրէ ըս լիւրցի Արմենիէն» (1999), «Լ'ինիտիա Քրիտիէն ըս լիւրցի Արմենիէն» (2000), «Լէ Տաքրամենտ ըս լիւրցի Տաքրէն ըս լիւրցի Արմենիէն» (2002), «Լէ Կալենդրի լիւրցի Արմենիէն» (2002), «Լիւրցի Տաքրամենտ ըս լիւրցի Արմենիէն» (2003), «Լիւրցի Արմենիէն Է Անտիօք» (2004), «Լ'Էւքարիտիէն ըս լիւրցի Արմենիէն» (2004), «Լիւրցի Տաքրամենտ» (2005), «Լիւրցի Արմենիէն» (2006), «Լիւրցի Տաքրամենտ ըս լիւրցի Արմենիէն» (2006), «Լիւրցի Տաքրամենտ ըս լիւրցի Արմենիէն» (2007), «Օրնամենտ Է Հաբիտ լիւրցի Արմենիէն» (2008), «Տ. Քաւլ Է լիւրցի Արմենիէն» (2009), «Լիւրցի Տաքրամենտ ըս լիւրցի Արմենիէն» (2010):

Հայր Անդրանիկ արժանացած է ՀՀ Ազգային Գրադարանի «Յակոբ Մեղապարտ» (2013), ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսեանի կողմէ շնորհուած «Մովսէս Խորենացի» (2014) եւ Թէքէեան Մշակութային Միութեան «Լիւրցի Արմենիէն Մշակոյթի Կերտիչները» (2016) շքանշաններուն: Իրեն ի պատիւ կազմակերպուած են մեծարանքի հանդիսութիւններ՝ ՀԲԸՄ-ՀԵԸ Անդրանիկ Մշակութային Միութեան (2001), *Ջարթօնք* օրաթերթին (2016) եւ ՀԿՀՄի (2018, յետմահու) կողմէ:

Վարդապետին կապը Հայկազեան Համալսարանին հետ կ'անդրանցնէր դասախօսական պաշտօնը: 1990ին, երբ Համալսարանին պատասխանատունները կ'որոշեն վերահրատարակել պատերազմի պատճառով 6 տարի դադրած *Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսը*, անոր պատասխանատու խմբագիր կը նշանակեն հայր Անդրանիկը, որ մինչեւ իր մահը շարունակեց մնալ այդ պաշտօնին վրայ, ապահովելով *Հանդէսին* անխափան եւ կանոնաւոր հրատարակութիւնը 1991էն մինչեւ 2017 (ԺԱ.-ԼԷ. հատորներ):

¹ Հայր Անդրանիկ Կոնստանտին կենսագրական եւ մատենագիտական տուեալները առնուած են տարբեր հրատարակութիւններէ եւ նիւթերէ: Կարելի չեղաւ ճշտել բոլոր տուեալները, սակայն ջանացինք կարելի ամբողջական դարձնել լուսահոգի վարդապետին հարուստ վաստակին ներկայացումը: Յատուկ շնորհակալութիւն Պ. Կարօ Արաւհամեանին՝ իր ցուցաբերած աջակցութեան եւ տրամադրած փաստաթուղթերուն համար:

Our *Vartabed*

Father Antranig Granian, editor-in-chief of the *Haigazian Armenological Review*, passed away eight days before the launching of the 37th volume of the *Review*.

Our editorial board was a living example of Armenian Ecumenism, where Father Granian or simply our *Vartabed* (*with all that the word bears as meaning and spirit*), was its driving force.

In character and behavior he was modest, passionate in convictions, firm in principles, yet careful towards others' views. Broad in knowledge and well educated, his speech was solid and decisive. He was a consummate but unassuming, a leader without arrogance, a professional without bravado, a scholar who always kept update.

He was a model of decency due to his spiritual calling. Or was it his personality which embellished his calling with that virtue? Nonetheless, when we read his biography, we see the vastness of his legacy in diverse spheres.

The editorial board meetings were scholarly feasts for us. Far beyond his knowledge and opinions, Father Granian was an individual transmitting soul and essence. His humor was dressed with a welcoming smile, which was sometimes mild, yet scourging when needed. He instructed by asking questions, looked for clarification for the sake of clear thought and speech. He called on others to behave and to use words with care and respect. This was a way to respect the reader...this was the relationship framework Father Granian established in the team he headed.

He was a cleric, unique scholar, scientist, patriot and visionary combined. These virtues had their vivid expression in his life. He was a living example of service and leadership, of the highest virtues and modesty as well, inspiring respect and, equally, respecting others.

His encouragement, respect and support for the young grew in parallel with the advance of his age and legacy. Our *Vartabed* differed from those elderly scholars who looked down on the efforts of the young and disdained their endeavors. This was why he attracted utmost respect from the youth who surrounded him, both at Haigazian University and elsewhere. With his encouragement and insistence the *Haigazian*

Armenological Review opened its pages to young scholars, published their early research papers and in certain cases edited them extensively and gave professional advice.

Father Antranig Granian held the leading position of the *Haigazian Armenmological Review* after the Lebanese war had stopped it for six years. He gathered the essential team, complemented it with young figures and secured its regular publication. During his leadership the content of the *Review* flourished, the geographic spread of its contributors broadened, new names both from Armenia and the Diaspora came to the forefront along with old established names, special volumes were issued, and the *Review* was launched in Armenia on a yearly basis. In a nutshell, during his tenure the *Review* became a sought after *Armenological* publication in both the Diaspora and Armenia.

During the launching ceremony of the 36th volume of the *Review*, Father Granian made the following statement: *"the life of the individual stands on belief and convictions. Men fulfill what they believe in. And the best way to believe in something is to live it."* Our *Vartabed* lived, believed and fulfilled his work with deep belief and indestructible convictions and thereby became a blessing and guarantor of strength for the *Haigazian Armenological Review*.

Father Antranig's name will be imprinted in letters in letters of gold the history of *Haigazian University* and this publication.

Reverence for his legacy and light to his memory.

EDITOR-IN-CHIEF

Antranik Dakessian

EDITORIAL BOARD

Arda Ekmekji (ex-officio), Nanor Karageozian, Arshalouyse Topalian, Armen Urneshlian

CONSULTATIVE BODY

Sylvia Agemian, Megerditch H. Bouldoukian, Seta B. Dadoyan, Murad Hasratian, Hranush Kharatian, Susan Pattie, Jirayr Tanielian, Hratch Tchilingirian, Yervand Yerkanian

Representative in Armenia

Artsvi Bakhchinyan

Father Antranig Granian

Father Antranig Granian was born in Beirut in 1929. In 1941 he started attending the Zemmar Catholic Armenian Seminary, wherefrom, in 1947, he left for Rome and graduated from the Gregorian Jesuit University in 1954 with a major in theology and philosophy. On December 8, 1954 he was ordained celibate priest and a member of the Zemmar Ardzvian congregation.

From 1956 to 1959 he served in the Armenian Catholic communities of New Julfa and Tehran, and between 1959 and 1965 in Damascus. In both communities he spearheaded a set of cultural activities and founded cultural and youth organizations.

After his return to Beirut in 1965, Father Granian was deeply involved in public as well as church life in Lebanon. Between 1965 and 1968 he headed the Zemmar Seminary and organized the monastery's library and museum as their director. With a group of lay Catholic figures he founded the *Armenian Catholic Club* in 1968. In 1972 he founded the *Catholic Armenian Union* and in 1985 the *Catholic Armenian Youth Union*. Father Granian was the spiritual leader of both these organizations. With a group of adherents he founded and published the *Yeridasart Hay* biweekly from 1969 to 1975. The newspaper was a forum for liberal and independent young Armenian thinkers, which shook up and reinvigorated the Lebanese Armenian community with a critical approach to the preceding five decades of Diasporic life and achievements. In 1973 he took over the editorial post of *Masis*, the official mouthpiece of the Catholic Armenian community, and headed it until 2013. Between 2001 and 2011 he headed the parish of the Holy Cross Church Catholic Armenian community in Zalka. After retirement he settled in Zemmar Monastery, joined its administration and became the editor-in-chief of *Zvartnots*, the yearly publication of the Zemmar congregation between 2012 and 2017.

Father Granian's pedagogical career was equally rich. He taught at the AGBU Hovagimian Manougian Secondary School for boys between 1969 and 1972, was a lecturer at the AGBU Husisian Armenological Institute between 1965 and 1972, at the St. Joseph University Oriental Studies Armenian Department in 1973, and at the Liturgy Department of the Holy Spirit University of Kaslik in 1988. He taught classical Armenian, classical Armenian literature, history of Armenian music, history of the Armenian Church, Armenian liturgy, etc., participated in numerous conferences in Lebanon and abroad and gave several public lectures.

Father Granian was the author of a number of textbooks on classical Armenian, liturgy and church history and published a number of research papers. He compiled dictionaries and published several plays and numerous essays, as well as a number of pamphlets, all dealing with contemporary issues. His textbooks on classical Armenian literature, history of Armenian music and *La Liturgie Arménienne* remain unpublished, alongside a number of essays and public lectures.

Father Antranig Granian was a lecturer at Haigazian University between 1969 and 2011. In 1990 he was appointed editor-in-chief of the *Haigazian Armenological Review*, which resumed its publication in 1991 after a forced suspension of seven years. During his tenure 27 volumes were published on a yearly basis with no interruption.

Father Granian was awarded the Hagop Meghabard medal by the National Library of Armenia (2013) and the "Movses Khorenatsi" medal by the President of the Republic of Armenia (2014).

Father Granian passed away on September 27, 2017 in Zemmar Monastery.